

N:o 12.

Ank. till Riksd. kansli den 2 april 1894, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5, om ifrågasatt ändring i 12 § af kongl. förordningen angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna afgifter m. m. den 12 juli 1878.

I en till utskottet hänvisad motion har herr *S. B. Bruhn* föreslagit, att Riksdagen måtte besluta,

att i 12 § kongl. förordningen angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna afgifter m. m. den 12 juli 1878 efter orden »som kan vara medgifven» införas: äfven om för indrifningen försäljning af fast egendom erforderas.

Motionären anför till stöd för motionen följande:

Vigten af att lagstadganden vore så affattade, att olika tolkningar af desamma, såvidt möjligt är, förekommes, torde få anses såsom tillräckligt skäl för att fästa Riksdagens uppmärksamhet på lagbestämmelser kanske af mindre betydelse, men vid hvilkas tillämpning olika meningar förekommit.

Då ett lagstadgande lemnade rum för olika tolkningar, bildades i öfverensstämmelse med den af högsta instansen uttalade åsigt, tillkommen kanske genom omröstning med endast ringa öfvervikt, s. k. prejudikat, i enlighet hvarmed underdomstolarne sedan vanligtvis fälde

sina utslag. Härigenom kunde högsta lagskipande myndigheten blifva ej blott lagförklarande, utan till viss grad äfven lagstiftande, enär genom ett prejudikat en annan betydelse kunde komma att gifvas åt ett stadgande, än den lagstiftaren åsyftat, ett förhållande, som ej vore önskvärdt eller med vårt statsskick öfverensstämmende.

Till lagstadganden af mindre vigt, enär tillämpning deraf sällan torde ifrågakomma, men derför icke utan betydelse, ville motionären häföra det om ersättning till förrättningsman för försäljning af fast egendom för indrifning af krono- eller andra allmänna utskylder. Den ersättning, som förrättningsman egde tillgodonjuta för försäljning af utmått fastighet, bestämdes i fråga om enskilda mål i kongl. kungörelsen angående ändrade bestämmelser rörande arfvode för auktion å utmått fastighet på landet den 10 oktober 1890 och kongl. förordningen angående ersättning till förrättningsman för utmåtning i enskilda mål samt iill stämningsmän m. m. den 12 juli 1878 och i fråga om indrifning af kronoutskylder m. fl. allmänna utgifter i kongl. förordningen angående förändrade föreskrifter om utmåtning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna afgifter m. m. den 12 juli 1878 samt kongl. kungörelsen angående stämmoböters utbytande mot viss indrifningsafgift den 20 maj 1887. Att de två förstnämnda, eller kungörelsen den 10 oktober 1890 och förordningen den 12 juli 1878, afsåge endast utmåtning i enskilda mål, syntes framgå af rubrikerna och ingresserna till samma författningar.

I 12 § af kongl. förordningen den 12 juli 1878 angående utmåtning af kronoutskylder m. m. stadgades, att för indrifning af krono- eller kommunalutskylder, allmänna afgifter m. m. förrättningsman icke egde åtnjuta annan ersättning än medgifven andel i stämmoböter. Något undantag derifrån eller särskild bestämmelse för sådana fall, då för indrifningen erforderades försäljning af fast egendom, förekomme icke, på grund hvaraf man vore berättigad antaga, det lagstiftarens mening varit, att för indrifning af ifrågavarande utskylder icke i något fall annan godtgörelse skulle tillkomma förrättningsmannen än medgifven andel i stämmoböter, eller i fråga om indrifning af kronoutskylder deri kongl. förordningen den 20 maj 1887 stadgade indrifningsafgift.

Då emellertid skiljaktiga meningar härom föreläge för fall, der för indrifning af kronoutskylder försäljning af fast egendom försiggått, i det en lagskipande myndighet härvid tillämpat den då ännu gällande kongl. förordningen den 30 november 1855, från hvilken nu gällande kongl. kungörelsen den 10 oktober 1890 skilde sig endast i fråga om den förrättningsmannen medgifna procent af köpeskillingen, under det

en annan ansett kongl. kungörelsen den 20 maj 1887, jemförd med § 12 i kongl. förordningen den 12 juli 1878 angående förändrade föreskrifter om utmätning af kronoutskylder m. m., ega tillämplighet, samt prejudikat genom Kongl. Maj:ts utslag den 26 februari 1892 erhållits å förstnämnda mening, hvilken således, om icke ett förtydligande i motsatt rigtning åstadkommes, blefve den härefter gällande, funne motio-nären en sådan ändring eller förklaring af sistberörda lagstadgande vara af behof, hvarigenom tydligt komme att uttryckas, hvad som torde få anses hafva varit lagstiftarens mening, nemligen att andel i stämmoböter eller indrifningsafgift utgjorde enda berättigade ersättningen för indrifning af krono- eller kommunalutskylder m. fl. allmänna afgifter, äfven då försäljning af fast egendom derför egde rum.

Kongl. förordningen angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna afgifter m. m. den 12 juli 1878 afser enligt dess § 1 följande afgifter, nemligen: kronoutskylder, de för särskilda inrättningar eller ändamål bestämda afgifter, hvilka enligt gifna stadganden af kronofogde eller städernas uppbördsmän uppбäras och redovisas, kommunalutskylder, församlings afgifter till presterskapet, expeditionslösen eller sådana afgifter, för hvilka enligt särskilda af Kongl. Maj:t för allmänna kassor och inrättningar fastställda reglementen utmätning må ega rum utan föregående dom eller utslag, ävensom ersättning för handlangning vid laga skifte samt kost och husrum åt landtmätare; och lyder § 12 i nämnda förordning sålunda:

»För indrifning af kronoutskylder, de för särskilda inrättningar eller ändamål bestämda afgifter, hvilka enligt gifna stadganden skola af kronofogde eller städernas uppbördsmän uppбäras och redovisas, kommunalutskylder eller församlings afgifter till presterskapet njute ej kronofogde, stadsfogde eller magistrat annan ersättning än den andel i stämmoböter eller andra afgifter för underläten liqvid, som kan vara medgifven. Vid utmätning för annan afgift, som i denna förordning afses, ege utmätningsförrättaren att hos den, som undergår utmätningen, uttaga enahanda ersättning, som för utmätningsförrättningar i enskilda mål är stadgad.»

Med afseende å de i förestående § omförmälda stämmoböter eller andra afgifter för underläten liqvid erinras om
dels kongl. kungörelsen angående stämmoböters utbytande mot

viss indrifningsafgift den 20 maj 1887, hvarigenom förordnats, att skatt-skyldig, hvilken underläter att inbetalा sina kronoutskylder i föreskrifven tid och ordning, skall till den person, som verkställer indrifningen, ut-gifva ersättning derför, beräknad efter tre öre för hvarje full krona af debetsedelns slutsumma, dock ej med mindre än tio öre eller mera än fem kronor — hvilken bestämmelse likväл ej skulle omfatta Stockholm, der dittills gällande föreskrifter om stämmoböter och deras använ-dande fortfarande komme att ega tillämplighet;

dels § 70 i kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, enligt hvilken §, sådan den lyder genom kongl. kungörelsen den 29 juni 1866, kronofogde eger att vid indrifning af kommunalutskylder såsom uppbördsprevision jemväl uttaga hos den restskyldige tre procent af det resterande beloppet;

dels ock § 70 i kongl. förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862, uti hvilken §, enligt den lydelse densamma erhållit genom kongl. kungörelsen den 8 september 1868, stadgas, att vid indrifning af kommunalutskylder må derutöfver hos den restskyldige ut-tagas tre procent af det resterande beloppet.

Såvidt utskottet kunnat inhemta, påföres allmänt å landet vid exekutiv försäljning af fastighet, då sådan blifvit för utskylder utmått, auktionsprovision enligt kongl. kungörelsen angående ändrade bestäm-melser rörande arfvode för auktion å utmått fastighet på landet den 10 oktober 1890, hvilken kungörelse föreskrifver, att då auktion å ut-mått fastighet på landet förrättas, skall, utom afgift för protokollet dervid och salubrefvet, i arfvode för auktionsförrättningen och köpe-skillingens fördelning samt all annan åtgärd af köpeskillingen betalas $1\frac{1}{2}$ procent för belopp till och med 1,500 kronor, 1 procent för öf-ver-skjutande beloppet från 1,500 kronor till och med 7,500 kronor och $\frac{1}{2}$ procent för beloppet derutöfver samt allt vidare, dock att arfvode ej i något fall får öfverstiga 500 kronor.

Beträffande städerna utom Stockholm lärer, då någon för dem tillämplig författning i ämnet icke förefinnes, vara sedvanligt, att den för stadens auktionsverk på grund af reglemente gällande auktions-provision jemväl upphärs vid exekutiv försäljning af fastighet i fall som här är i fråga.

I Stockholms stad tillämpas i alla de fall, då fastighet exekutivt

försäljes, kongl. brefvet till öfverståthållareembetet den 7 mars 1887, som fastslår en afgift å inropssumman till och med 100,000 kronor af $\frac{1}{5}$ procent och för hvad af inropssumman öfverstiger nämnda belopp af $\frac{1}{10}$ procent.

Utskottet har tagit del af det prejudikat motionären åberopat och hvilket prejudikat utgöres af Kongl. Maj:ts på besvär af vederbörande kronofogde den 26 februari 1892 gifna utslag, deraf inhemtats:

att sedan några fastigheter för gäldande af oguldnas kronoutskylder, 94 kronor 99 öre, blifvit å exekutiv auktion den 22 juli 1890 af kronofogden försälda, och han i ett den 2 påföljande september upprättadt förslag till fördelning af den för fastigheterna betingade köpeskilling, 80,000 kronor, tillgodoräknat sig auktionsprovision enligt kongl. förordningen den 30 november 1855 med 463 kronor 75 öre, har Konungens befallningshafvande i Skaraborgs län, hvarest jordegaren öfverklagat köpeskillingsfördelningen under yrkande, att, enär kronofogden, hvilken för indrifning af kronoutskylderna egt uppbära ersättning jemlikt kongl. kungörelsen den 20 maj 1887 med endast tre procent af de indrifna utskyldernas belopp, således olagligen beräknat sig till godo provision å köpeskillingen, kronofogden måtte förpligtas till jordegaren återbära sagda provision jemte ränta, enligt resolution den 7 november 1890, funnit jordegarens klagan icke kunna föranleda ändring i köpeskillingsfördelningen;

att Kongl. Maj:ts och rikets Göta hofrätt, der jordegaren sig besvärat, i utslag den 1 maj 1891 yttrat, att enär, enligt kongl. kungörelsen den 20 maj 1887, jemförd med 12 § i kongl. förordningen angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna afgifter m. m. den 12 juli 1878, kronofogden ej varit berättigad att såsom ersättning för ifrågavarande förrättning uppbära mera än tre öre för hvarje full krona af indrifningsbeloppet, eller två kronor 82 öre, pröfvade hofrätten lagligt att sålunda ändra Konungens befallningshafvandes resolution, att kronofogden förpligtades att till jordegaren återbära auktionsprovisionen, 463 kronor 75 öre, med afdrag af indrifningsafgiften, 2 kronor 82 öre, eller 460 kronor 93 öre jemte 6 procent årlig ränta derå från den 2 september 1890, tills betalning skedde; samt

att Kongl. Maj:t, efter det kronofogden i underdåninghet yrkat ändring i hofrättens utslag, enligt ifrågavarande den 26 februari 1892 gifna utslag funnit skäligt att med ändring af hofrättens utslag fastställa Konungens befallningshafvandes resolution.

Detta Kongl. Maj:ts utslag beslutades i högsta domstolen med fyra röster mot tre, som gillade hofrättens utslag.

Att märka är, att då ofvan berörda auktion och köpeskillingsliqvid egde rum, gälde ännu mom. 1 i *Kongl. Maj:ts nådiga förordning angående arfvode för auktion å utmått fastighet på landet, samt godtgörelse till förrättningsmän för besigtnings-, värderings- och utmätningsförrätningar i enskilda mål m. m. den 30 november 1855*, hvilket moment innehöll, att vid auktion å utmått fastighet å landet skulle, utom lösen för protokollet dervid och salubrefvet, i arfvode för auktionsförrätningen, köpeskillings indrifning och liqvids upprättande samt all annan åtgärd af köpeskillingen betalas $1\frac{1}{2}$ procent för belopp till och med 1,500 riksdaler, 1 procent för beloppet från 1,500 till och med 7,500 riksdaler, $\frac{3}{4}$ procent för beloppet från 7,500 till och med 15,000 riksdaler och $\frac{1}{2}$ procent för beloppet öfver 15,000 riksdaler. — Men upphäfdes omförmålda moment i 1855 års förordning genom ofvanberörda kongl. förordning af den 10 oktober 1890.

Om ock af Kongl. Maj:ts ofvan anförda utslag framgår, att första punkten af 12 § i kongl. förordningen angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna afgifter m. m. den 12 juli 1878 icke är så tydlig, att den utesluter möjligheten af olika tolkningar i det hänseende, hvorom fråga är, kan utskottet likvälv icke ansluta sig till den af motionären uttalade åsigt, att lagstiftarens mening varit, att andel i stämmoböter eller indrifningsafgift skulle utgöra den enda berättigade ersättningen för indrifning af utskylder m. m., äfven då försäljning af fast egendom i anledning deraf måste ega rum.

Utskottet gör det så mycket mindre, som hvarken i omförmålda kongl. kungörelse i öfritt eller eljest i gällande lag något förekommer, som bekräftar motionärens berörda åsigt. Fast mer synes ej mindre af kungörelsens rubrik än äfven af en jemförelse mellan första och andra punkterna i omordnade § 12, att kungörelsens ändamål endast varit att beröra de indrifningsåtgärder, som sluta med utmätningen. Hvad sär-

skildt § 12 angår, förefaller nemligen utskottet påtagligt, att i dess första och andra punkter samma åtgärd afses, eller utmätningen, ehuру densamma i första punkten upptagits under benämningen indrifning; och är härtill att lägga, att senare utkommit kongl. kungörelsen den 10 oktober 1890 angående arfvode för utmätt fastighet på landet, utan att deri något antyder, att den, på sätt motionären påstätt, endast skulle gälla enskilda mål, eller att försäljning af fastighet på grund af utmätning för allmänna afgifter således icke skulle deri åsyftas.

Men dessutom vill utskottet hafva anmärkt, hurusom i följd af den exekutiva fastighetsförsäljningens egen beskaffenhet, som är ena-handa, antingen utmätning egt rum för allmänna afgifter eller enskild fordran, det icke skäligen bör kunna påfordras, att alla de med så beskaffad, för allmänna afgifters utfäende tillkommen försäljning förenade åtgärder skulle anses ersatta allenast med stämmoböter eller den obetydliga afgift, som trådt i deras ställe med minst tio öre och högst fem kronor, eller med de tre procent, som i kommunalförfattningsarna omförmålas.

De exekutiva fastighetsförsäljningarna äro nemligen förrätningar af en ganska omfattande och besvärlig samt stundom synnerligen invecklad art.

Jemlikt §§ 98, 99, 100, 104, 105, 107, 108, 110, 112, 121—130, 137 och 138 i gällande utsökningsslag åligger således auktionsförrätten att anskaffa gravationsbevis rörande egendomen och åtkomsthändlingar, derest icke sådana blifvit aflemnade; att expediera auktionskungörelse till allmänna tidningarna och länets allmänna kungörelser samt på landet till tingslagets kyrkor, hvarjemte i stad samma kungörelse anslås; att utfärda kallelsebref å kända inteckningshafvare; att vid auktionen verkställa särskilda utrop, derest fastigheterna äro besvärade dels af gemensamma, dels af särskilda inteckningar eller ock häfta för servitut, nyttjanderätt eller rätt till afkomst eller annan förmån; att utsätta ny auktion, om så öfverenskommes eller bud ej göres eller antages eller inroparen brister i köpeskillings betalning; att uppgöra en längd öfver köpeskillings fördelning och å särskilt sammanträde föredraga densamma samt derå taga vederbörandes godkännande eller i brist af sådant afgifva skriftligt förslag till fördelning eller, derest öfverexekutor handlägger ärendet, afkunna utslag; att för vissa fall draga försorg om medlens nedsättning i bank eller ränteri; och att slutligen, förutom protokoll öfver auktionen och fördelningen, jemväl uppsätta och utfärda salubref.

Utskottet har härmed velat belysa, huru mångfaldiga och tids-
ödande auktionsåtgärderna äro; och vet för visso en hvar, som åtmin-
stone i någon större utsträckning haft att verkställa exekutiva fastig-
hetsauktioner, att fall dervid kunna inträffa, som göra sådan auktion
med åtföljande fördelning till ett bland de mest svårlosta tjenstegöro-
mål, som förekomma.

Med det anförda hoppas utskottet också hafva lagt å daga, att
den exekutiva försäljningen af fast egendom är en åtgärd af den sär-
skilda art, att den helt och hållt faller utom de indrifningsåtgärder,
för hvilka uti ifrågavarande § 12 såsom ersättning stipulerats »den an-
del i stämmoböter eller andra afgifter för underlåten liquid, som kan
vara medgifven»; och då utskottet alltså icke kan erkänna befogenheten
af det tillägg i berörda §, som motionären föreslagit, tillåter sig utskot-
tet hemställa,

att ifrågavarande motion icke måtte till någon
åtgärd föranleda.

Stockholm den 2 april 1894.

På utskottets vägnar:

D. G. RESTADIUS.